

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CXXXVI. De patientia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

mentis * relative dñr. Vnde cum dñr, quod parificus intēdit aliquid parū facere, intelligendū est in comparatione ad genus operis qd facit: in quo qdē paruum & magnum pōt attendi duplr. Vno modo, ex parte operis sciendi: alio modo, ex parte sumptus. Magnificus ergo principat intēdit magnitudinem operis, secundo intentit magnitudinem sumptus, quam nō vitat, ut faciat magnū opus. Vñ & Phil. dicit in 4. Eth. * q magnificus ab aequali sumptu opus facit magis magnificū. Parificus autē cōuertio, principat qdē intēdit paruitatē sumptus. Vnde & Phil. dicit in 4. Eth. * q intēdit quāst minimum consumit: ex consequenti autē intēdit paruitatē operis, quā. Inon recusat, dummodo paruum sumptum faciat. Vnde Phil. dicit B ibidē. * quod parificus maxima cōsumēs in paruo. f. quod nō vult expendere, bonū pdit. f. magnifici operis. Sic ergo patet q parificus deficit à p. portione, q debet esse fm rōnem inter sumptus, & opus. Defectus autem ab eo quod est secundum rationem, causat rationem vitij. Vnde manifestū est, quod parificencia vitium est.

AD PRIMVM ergo dicendū, q virtus moderat parua fm regulā rōnis, à qua deficit parificus, vt dictum est. * Non enim dñr parificus q parua moderat, sed qui in moderādo magna, vel parua, deficit à regula rationis: & ideo habet vitij rationem.

AD SECVNDVM dicendum, quod sicut Phil. dicit in 2. Rhet. * Timor facit consiliarios: & ideo parificus diligenter ratiocinātiōem intēdit, quia inordinate timet bonorum suorum cōsumptionem, et in minimis. Vnde hoc non est laudabile, sed vitiosum & vituperabile: quia non dirigit affectum suum secundum rationem, sed potius rationis vitium applicat ad inordinationem sui affectus.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut magnificus cōuenit cum liberali in hoc, q pōt & delectabiliter pecunias emittit: ita et parificus conuenit cū liberali, siue auarō in hoc, q cū tristitia, & tarditate expensas facit. Differt autē in hoc, quod illiberalitas attenditur circa cōsumptus: parificencia autē circa magnos sumptus, quos difficilius est facere. & ideo minus vitium est parificencia, q illiberalitas. Vnde Phil. dicit in 4. Ethico. * quod quamuis parificencia & vitium oppositum sint malitia, non tamen opprobria inferunt, quia nec sunt nocua proximo, nec sunt ualde turpes.

ARTICVLVS II.

Vtrum parificencie aliquid vitium opponatur.

AD SECVNDVM sic proceditur. Vñ quod parificencia nullum vitium opponatur. Paruo. n. opponitur magnum: sed magnificencia nō est vitij, sed virtus. ergo parificencia nō opponitur vitij. ¶ 2. Pret. Cū parificencia sit vitium ex defectu, ut dictum est, * ut qd si aliquid vitium esset parificencia oppositū, q cōsisteret solū in superabūdati cōsumptione: sed illi qui cōsumunt multa, ubi pauca oporteret cōsumere, ut dicit in 4. Ethico. * & sic habent aliquid de parificencia. non ergo est aliquid vitium parificencie oppositum. ¶ 3. Pret. Moralia sortitur spēcē ex fine, ut dictum est: sed illi qui superflue cōsumunt, hoc faciunt causa ostentationis diuitiarum, ut dñr in 4. Ethic. † hoc autem pertinet ad inanem gloriam, que opponitur magnanimitati, ut dictum est. * ergo nul-

Alum vitium parificencie opponitur.

SED CONTRA est autoritas Philo. qui in 2. & 4. Ethico. † ponit magnificenciam medium duorum oppositorum vitiorum.

RESPON. Dicendū, q paruo opponit magnū. Paruum autē & magnum relative dicuntur, vt dictum est. * Sicut autē contingit sumptū esse parū per cōparationem ad opus, ita et contingit sumptū esse magnū in cōparatione ad opus, ut. f. excedat proportionē, quā esse debet sumptus ad opus fm regulam rōnis. Vnde manifestū est q vitio parificencie, qua aliquis deficit à debita proportione expensarum ad opus, intendens minus expendere q dignitas operis requirat, opponitur vitium quo aliquis dictā proportionem excedit, vt. f. plus expendat, q sit operi proportionatum: & hoc vitij Græce quidem dñr banauia à furno dicta, quia videlicet ad modum ignis qui est in furno oia cōsumit. Vel dñr apyrocalia. i. sine bono igne, quia ad modum ignis oia cōsumit non propter bonum. Vñ latine hoc vitij potest nominari consumptio.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod magnificencia dicitur esse ex eo quod facit magnū opus: non autem ex eo quod in sumptu excedat proportionem operis. Hoc enim pertinet ad vitium, quod opponitur parificencie.

AD SECVNDVM dicendum, q idē vitium cōtrariatur virtuti, q est in medio, & cōtrario vitio. Sic ergo vitij consumptionis opponit parificencie in eo, q excedit in sumptu operis dignitatē, expendens multa, ubi pauca oporteret expēdere. Opponitur autē magnificencie ex parte operis magni qd picipue intēdit magnificus, inquantū. f. ubi oportet multa expendere, nihil, aut paruum expendit.

AD TERTIVM dicendum, q consumptor ex ipso specie actus opponit parifico, inquantū transcendit regulā rōnis, à qua parificus deficit. Nihil tñ prohibet, quin ad hoc ad finē alterius vitij ordinet, puta, inanis gloriæ, vel cuiuscumque alterius.

QVÆSTIO CXXXVI.

Super Quæstione 136. articulum primum.

De Patientia, in quinque articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de patientia. ET CIRCA hoc queruntur quinque.

- ¶ Primo, Vtrum patientia sit virtus.
- ¶ Secundo, Vtrum sit maxima virtutum.
- ¶ Tertio, Vtrum possit haberi sine gratia.
- ¶ Quarto, Vtrum sit pars fortitudinis.
- ¶ Quinto, Vtrum sit idem cū longanimitate.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum patientia sit virtus.

AD PRIMVM sic procedit. Vñ q patientia non sit virtus. Virtutes. n. pfectissime sunt in patria, vt Auguf. dicit in 4. de Trin. * sed ibi non est patientia, quia nulla sunt ibi mala toleranda. Secunda Secundæ S. Thomæ.

IN art. 1. q. 136. dicitur occurrere Martini in eodem tractatu in q. 1. de patientia contra rationem literæ in corpore huius articuli, dicens, quod hæc ratio intellecta vt iacet, nimis perplexa est. Quod enim primo concludit, videtur falsum, & consequentia multum obscura. Arguit enim sic. Inter alias passionis tristitia impedit bonum rationis. ergo necessaria est virtus, qua bonum rationis cōseruetur contra tristitiam. Cōtra. Tum primo, quia voluntas sine virtutis habitu hoc potest. ergo. Antecedens probatur, quia alias nūquam posset exire in primum actū. Tum secundo, quia dicitur q omnis virtus est in patria. SS 2 tus

li. 3. c. 7. & li. 4. c. 2. t. 5.

Ar. preced.

Cautio

Infra art. 5. cor. & infra. pra. 138. co.

li. 14. de tri. c. 9. o. 3.

tus conferat bonum rōnis contra tristitias, & sic per hoc me-
dium non probatur q̄ ultra alias virtutes sit necessaria patien-
tia. Tertiō deficit, quia non assignat nisi vnā passionē quam
moderetur. s̄ tristitiam: & tamen oīs virtus moralis est media
inter duas passiones, aut saltem dupliciter circa eandē passio-
nem sicut mansuetudo est medietas inter excessum & de-
fectum irae. Quartō, quia oīs virtus pugnat contra tristitiā
impedientem bonū rōnis directiuae suae, vt patet de perseue-
rantia. Quintō, quia s̄m sanctos patētia est vtilis ad tollēdā
insensibilitatē, & inducendam tristitiā, vbi nulla esset ex ma-
lis sequutura tristitia, sicut de factō Christus suscepit tri-
stitiā. Tristitia, inq̄, est anima mea. Vnde patētia non so-
lū est cohibitiua tristitiā excedentis, sed excitatiua tristitię
scientis: quod patet ex mansuetudine respectu irae, que vrū-
que sicut, & ex hoc q̄ oīs virtus moralis est media inter duo
extrema vitia, & ex autoritate Greg. in

1. 2. q. 70. ar.
3. ad 3. pre-
cipue.

Capit. 1. in
prin. 10. 4.

Q. 113. ar. 1.

Capit. 7. in
prin. 10. 4.

da, s̄m illud Isā. 49. & Apoc. 21.
Non esurient, neque sitient, &
nō percutiet eos gladius, neq; Sol.
ergo patētia non est virtus.

¶ 2. Præ. Nulla virtus in malis
pōt inueniri, q̄a virtus est q̄ bo-
nū facit habentē: sed patētia
q̄nq; in malis hoīb. inuenitur,
sicut patet in auaris, q̄a multa
mala patienter tolerant, ut pecu-
nias cōgregent, s̄m illud Eccl. 5.
Cunctis diebus uitae suae come-
dit in tenebris, & in curis mul-
tis, & in arumna atq; tristitia.
ergo patētia non est virtus.

¶ 3. Præ. Fructus à virtutibus
differunt, ut supra habitū est: s̄
sed patētia ponitur inter fru-
ctus, ut patet ad Galat. 5. ergo pa-
tētia non est virtus.

SED CONTRA est, qd̄ Aug. di-
cit i lib. de patētia. * Virtus ani-
mi q̄ patētia dī, tā magnū Dei
donū est, vt ēt ipsius, qui nobis
eā largitur, patētia predicetur.

RESPON. Dicēdū, q̄ sicut
dictū est supra, * virtutes mora-
les ordinant ad bonū in quātū
cōseruat bonū rōnis cōtra ipe-
sus passionū. Inter alias aut pas-
siones tristitia efficax est ad ipe-
diendū bonū rōnis, s̄m illud
2. ad Cor. 7. Seculi tristitia mor-
tē operat. & Eccl. 30. Multos oc-
cidit tristitia, & nō est utilitas i
illa. Vnde necesse est hīc aliqua
virtutē, p̄ quā bonū rōnis con-
ferret cōtra tristitiā, ne s̄o tri-
stitiā succūbar: hoc aut facit pa-
tētia. Vñ Aug. dicit in lib. de pa-
tētia, q̄ patētia hoīs est, quā
mala a quo aīo toleramus, i. si-
ne p̄turbatione tristitię, ne aīo
iniquo bona deseramus, p̄ que
ad meliora pueniamus. Vñ ma-

secundum, dicit quod virtus moralis
do in ea medium rationis, sequitur
eos omnino tristitiam ab animo
cum tristari de malo sit secundum
naturæ, respectu talis obiecti appropria-
tur vitiosum, scilicet: & plus tristitia
tristari quam oportet. Nulla tristitia
iustis cogitatur, sicut in tristitia
est circa tristitiam, sicut in tristitia
dio duarum malitiarum, vt aīa vna
ca passiones.

¶ Et ex his patet, quod quīa obiectio
nam authoris.
¶ In eodem 1. artic. in responsione
currit ex Martino ibidem reprehendit
hanc in hoc, quod ponit patētia
ratione istius actus, qui est fructus
tiam peruenire volebamus, & dicitur
vocabulo patētia, ita quod dicitur
cere album nigrum, aut caldum frigidum
dum aliquos se comparatur in

secundum, dicit quod virtus moralis
do in ea medium rationis, sequitur
eos omnino tristitiam ab animo
cum tristari de malo sit secundum
naturæ, respectu talis obiecti appropria-
tur vitiosum, scilicet: & plus tristitia
tristari quam oportet. Nulla tristitia
iustis cogitatur, sicut in tristitia
est circa tristitiam, sicut in tristitia
dio duarum malitiarum, vt aīa vna
ca passiones.

¶ Et ex his patet, quod quīa obiectio
nam authoris.
¶ In eodem 1. artic. in responsione
currit ex Martino ibidem reprehendit
hanc in hoc, quod ponit patētia
ratione istius actus, qui est fructus
tiam peruenire volebamus, & dicitur
vocabulo patētia, ita quod dicitur
cere album nigrum, aut caldum frigidum
dum aliquos se comparatur in

lare bonum rōnis. Ita autem virtus
ordine ad bonum rōnis ab solute, vt
vt in nullo mens a bono aueratur, sed
tiam quantumque, præcipue t̄ p̄
Demum cum virtus ista ponatur principa-

nifestū est patētia esse virtutē
AD PRIMVM ergo dicēdū
q̄ virtutes morales nō reman-
nēt s̄m eūdē actū in patria, que
habent in via. s̄ p̄ cōparationē
ad bona p̄sentis uitae, q̄ non re-
manebunt in patria, sed p̄ cōp̄-
rationē ad finē, qui erit i patria.
Sicut iustitia non erit in patria
circa emptiones & uēditiones,
& alia que p̄ninent ad p̄sentem
uitā, sed in hoc qd̄ est subditū
esse Deo. Sicut actus patientie in
patria non erit in iustitiam
aliqua, sed in fruitione bonorū
in quo puenire volebamus pa-
tendo. Vnde Aug. dicit in 14.
de ciu. Dei, * quōd in patria nō
erit ipsa patētia, quā necesse
ria non est, nisi ubi toleranda
sunt mala: sed eternum erit id
quo per patētiā peruenitur.

AD SECVNDVM dicēdū, q̄
sicut Aug. dicit in lib. de patē-
tia, * patiens pp̄rie dīr, q̄ ma-
lunt mala non cōmittendo. s̄
re, q̄ non ferendo cōmittere
illis aut, qui mala sustinent
mala faciāt nec mirāda, nec la-
dāda est patētia, q̄ nulla ē, sed
mirāda duritia, negāda patētia.

AD TERTIVM dicēdū, q̄
sicut supra dictū est, s̄ fructus
sui rōne importat quādā dele-
ctationē. Sunt aut operationes
virtutū delectabiles i se ipsis,
ut dīr in 1. Eth. Cōsuetudo est
ut noīe virtutis ē virtutis actus
significet, & ideo patētia
tum ad habitū ponitur virtutis
quantū aut ad delectationem
quam habet in actu, ponit
ctus. Et præcipue quantum ad
hoc, q̄ per patientiam animus
p̄seruatur, ne obrutur tristitia

secundum, dicit quod virtus moralis
do in ea medium rationis, sequitur
eos omnino tristitiam ab animo
cum tristari de malo sit secundum
naturæ, respectu talis obiecti appropria-
tur vitiosum, scilicet: & plus tristitia
tristari quam oportet. Nulla tristitia
iustis cogitatur, sicut in tristitia
est circa tristitiam, sicut in tristitia
dio duarum malitiarum, vt aīa vna
ca passiones.

¶ Et ex his patet, quod quīa obiectio
nam authoris.
¶ In eodem 1. artic. in responsione
currit ex Martino ibidem reprehendit
hanc in hoc, quod ponit patētia
ratione istius actus, qui est fructus
tiam peruenire volebamus, & dicitur
vocabulo patētia, ita quod dicitur
cere album nigrum, aut caldum frigidum
dum aliquos se comparatur in

secundum, dicit quod virtus moralis
do in ea medium rationis, sequitur
eos omnino tristitiam ab animo
cum tristari de malo sit secundum
naturæ, respectu talis obiecti appropria-
tur vitiosum, scilicet: & plus tristitia
tristari quam oportet. Nulla tristitia
iustis cogitatur, sicut in tristitia
est circa tristitiam, sicut in tristitia
dio duarum malitiarum, vt aīa vna
ca passiones.

¶ Et ex his patet, quod quīa obiectio
nam authoris.
¶ In eodem 1. artic. in responsione
currit ex Martino ibidem reprehendit
hanc in hoc, quod ponit patētia
ratione istius actus, qui est fructus
tiam peruenire volebamus, & dicitur
vocabulo patētia, ita quod dicitur
cere album nigrum, aut caldum frigidum
dum aliquos se comparatur in

aurum & summa delectatio, non. Et hic multa inculcat. Inquit secundo, qd exemplum de iustitia quod remanet in patria non respectu empionum &c. sed quo ad hoc, quod esse subditum Deo, non valet: qm est una species iustitiae, cuius actus est esse subditum Deo. Nulla autem est patientia, cuius actus sit illa fruitio, q est i patria.

ARTICVLVS III. Vtrum patientia sit potissima virtutum.

AD SECVNDVM sic procedi tur. Vt q patientia sit potissima virtutu. Id enim quod est perfectum, est potissimum in vnoquoque genere; sed patientia habet opus perfectum, vt dicitur Iacobi 1. ergo patientia est potissima virtutum.

Prat. Oes virtutes ad bonu aia ordinantur: sed hoc seipue vt pertinet ad patientiam. df enim Luc. 21. In patientia vestra possidebitis animas vestras. ergo patientia est maxima virtutu.

Prat. Illud quod est conferuatum, & causa aliorum; vt

Quatuor dubium est rursus de iustitia, quod dicitur patientia est perfectior quam iustitia, que est ad proximum. Probatur. Melius est esse patientem, & carere iustitia, quam esse iustum, & carere patientia. ergo. Probatur assumptu: quia patiens no iustus, est dispositus ad iustitiam, ad mansuetudine, & oem honesta coactione. Qui vero est iustus & non patiens, no est dispositus ad patientiam, cum iusti sint in aduersis impatientissimi. Secundo, q iustus non patiens non est dispositus ad illam virtute secundum gradum perfectioritatis, nisi primo inclinetur ad actum patientiae: sed patiens sine iustitia est dispositus ad omnem virtute em gradum perfectioritatis. igitur.

Quintum dubium est in responsione ad primum circa gloriosius. Patientia opus perfectum habet, no simpliciter, sed i aduersorum toleratione. Dupliciter siquidem hoc impugnat.

Primo, Ordine passionum in litera ex aduersis, s. primo tristitia, inde ira, inde odium, inde iustitia, seu iniustum nocentium. Nam cum ira sit appetitus vindictae, ac per hoc iniusti nocentium, ira sine quocunque medio fertur in iniustum nocentium. Secundo, ex hac solutione probatur excellentia patientiae. Multo difficilius est recte se habere circa aduersa in tota vita humana, quam circa prospera: sed in aduersis tolerandis patientia est perfectior, vt ipse Th. dicit. ergo. Probatur maior, tum quia aduersa multo frequentius contingunt quam prospera, qm & in ipsis prosperis multa aduersa committuntur. Minor probatur tum ex ipso Thoma: tum quia habita patientia ex aduersis nec ira, nec odium, nec iniustum nocentium facit: habita vero iustitia, adhuc hie odium, ira, & tristitia. Habita quoque charitate, quantum est ex parte habitus, adhuc hie ira, & tristitia. Habita etiam mansuetudine, adhuc habetur tristitia. Et confirmatur: quia quicquid habet optimam perfectum, ita vt habens ipsum in nullo deficiat, est perfectissimum simpliciter: sed patientia est huiusmodi, vt patet auctoritate Iacobi. ergo.

Sextum dubium est in responsione ad 2m circa gloriosius, in patientia vestra possidebitis, quod. I. intelligitur per remotionem aduersitatum inquietantium possessionem anime. Possessio, m. importat quietum dominium. Contra, inquit Martinus, hanc solutionem arguitur similiter vt prius. Si aliqua virtus, et circa prospera, est perfectior patientia, sequitur q per patientiam non possidemus animas nostras. Probatur, quia carens virtute perfectiore non habet quietum dominium supra animam suam. Nulla ergo virtus est perfectior patientia.

Septimum dubium est in responsione ad tertium circa gloriosius dicitur Greg. Patientia est radix, & custos omnium virtutum, non directe causando & promovendo, sed solum remouedo prohibens. Contra, inquit Martinus ibidem, velle q aliquis habeat patientiam perfectam, & notitiam agendorum, & careat omnia alia virtute. Tunc sic, talis recte ager in materia, cuius virtute non habet. ergo. Assumptum probatur, quia no peccabit in materia iustitiae, nisi aut odio, aut amore, aut aliqua simili passione: sed in huiusmodi semper interuenit non iustitiae aliquid malum vel in se, vel in alio. ergo. Et tandem dicit, q hoc i. respectu omnium aliarum virtutum a se habere radicaliter vel remouedo prohibens, vel effectiue causando, nulli alteri virtuti morali conuenit, & ideo patientia est ceteris virtutibus ad vitam humanam transigendam accommodatior. Multa quoque asserta ad probandum excellentiam patientiae, que omitto, quoniam ex hac elucidatione omnia clara reddi puto.

Ad primum dubium df, q salum est antecedens assumptu ab arguente. Eodem siquidem modo respondendum est hic, sicut superius in sum est de fortitudine in principio tractatus huius. Vnde ad primam, secundam, & tertiam probationes illius dicitur, quod patientia per se primo moderatur tristitia in concupiscibili, & mediant hac moderatione constituit acquanimen, inclinat ad bonum, & firmat in bono. Arguens enim Secunda Secundae S. Thomae. SS 3 debere:

Hom. 85. in euang; non tenet. ante mecum.

Greg. libr. 22. c. 1. Aug. c. 15. & 22. fo. 1.

Li. 2. c. 6. circa principia.

Super Questionis 136. Articulum secundum

Nat. iustitiam q. multa occurrunt ex Martino dubia in q. 4. Primum est de comparatione iustitiae ad patientiam. contra hoc: quod ideo iustitia est perfectior patientia, quia iustitia constituit hominem in bono: patientia autem terat eorum contra impedienda boni. Arguitur sic. Patientia non tm impedit ea que a bono retrahunt, sed etiam constituit animum i bono principaliter, propterea, & per se, ergo. Antecedens probatur.

Primo, quia patientia constituit hominem in equanimitate, que est bonum magnum. Secundo, quia patientia inclinat hominem ad sequelam recte rationis: hoc autem est bonum. ergo. Tertio, quia huiusmodi virtutes firmant animum in bono: propter quod subimus pericula, sustinemus tristitia &c.

Quarto arguitur, quod illa propositio, Omnis virtus constituit animum in bono, excellentior est virtutibus tollentibus impedienda boni, non est vniuersaliter vera, tum quia tollere impedienda magnorum bonorum est multo melius quam constituit in paruis bonis: tum quia fortitudo excellit affabilitatem, eutrapeliam, & veritatem, que tamen constitunt animum in bono communicationis humane: & similiter potest argui de mansuetudine respectu eandem.

Secundum dubiu est de comparatione fortitudinis ad patientiam, q non ideo fortitudo est excellentior patientia, quia tollit maiora impedienda. I. pericula mortis: quia patientia firmat animum contra pericula mortis cum incumbunt. Quod probatur dupliciter. Primo, quia pericula mortis sunt iter ad aduersa. Secundo, quia hoc dicit expresse Thomas in art. 4. q. de patientia. & hoc supposito, multiplicat tot & tanta Martinus, que taceo: quia salum hoc supponit.

Tertium dubium est de comparatione temperantiae ad patientiam, quod. Temperantia est fortior patientia. Probatur. Secundum Arist. difficilius est pugnare contra tristitias, quam contra delectationes: sed patientia contra tristitias, temperantia contra delectationes pugnat. ergo. Antecedens probatur, quia cruciatus, & comminationes &c. at: plus retrahunt a bono opere, quam delectationes & promissiones. Et confirmatur, quia omnium vulgata vox ac tenentia est, quod timor malorum in constantem virum cadens excutit ab implezione preceptorum. Concupiscentia autem, aut delectatio carnalis & ciborum &c. non excutit. Plus sunt igitur retrahunt a bono mala constantia, quam bona delectantia, cuius contrarium dicit hic Th. volens quod delectationes talis plus retrahunt a bono, quam tristitia aduersorum, que est patientia.

na perfectioni: habere namque opus perfectum sic ut nullo indigeat, solius Dei est. Ois enim creatura sic est perfecta, ut alio indigeat: & ideo ait Martinus corrigat maiorem, aut fatetur patientiam esse deitatem.

¶ Ad sextum dubium dicitur, quod quies animi, seu quietas sui possessio dupliciter intelligi potest. qd fit omnino perfecta: & haec non nisi per eternam beatitudinem, quae in patria erit, praestatur. Et de tali quiete possessione verum est, quod non habet quandiu deficit aliqua virtus maior nara haberi &c. sed talis quietas possessio non ponitur a Christo effectus patientiae in hac vita, sed in futura tm. Alio modo intelligitur, quod fit quietas in genere perturbabilium ut sic: & talis quietas possessio animae ponitur effectus patientiae. Nec exigit qd ipsa sit pfe ctissima virtus: qm cum hoc, qd est alia virtus ipsa perfectior, fiat qd habens ipsam, si careat illa alia, possideat suam animam quiete in genere perturbabilium, hoc est, ut homo fit imperturbabilis a multis contrariis virtutibus. Peccat quoque dicta obiectio in hoc, quod supponit virtutes non esse connexas, cum falsissimum esse constet hoc de patientia, quae est virtus gratia. Constat enim, omnes virtutes in se esse connexas: ac per hoc non admittitur, quod patiens careat illa virtute perfectione, cum habeat charitatem & ceteras virtutes.

ARTICVLVS III.
Vtrum patientia possit haberi sine gratia.

AD TERTIVM sic proceditur. Vt qd patientia possit haberi sine gratia. Id enim, ad quod ratio magis inclinat, magis potest implere rationalis creatura: sed magis est rationale qd aliquis patiatur mala propter bonum, qd propter malum: aliqui autem patiuntur mala propter malum ex propria virtute, sine auxilio gratiae. dicit enim Augustinus in libro de patientia, quod multa in laboribus & doloribus sustinent homines propter ea, quae vitiosae diligunt. ergo multo magis homo potest mala sustinere pp

na. ergo. Secundo, Possibile est quod aliquis sine gratia & charitate habeat habitum patientiae firmum & intentum ergo potest exire in actum sine charitate & gratia. & probatur manifeste, quia fides potest esse & exire in actum sine charitate ergo Tertio, Quia si aliquis habens habitum patientiae firmum & intentum, peccet mortaliter, & perdat charitatem, poterit nihilominus sine charitate exire in actum, ut patet, sicut ceteri habitus remanentes. ergo Quarto, Omnis creatura rationalis habens actualem iudicium, quo iudicat gratuita esse preferenda omnibus bonis naturalibus potest per fidem informem cum speciali auxilio Dei, sine charitate tamen, habere velle conformem ad eadem dictam. ergo. Assumptum patet, quia aliter voluntas non esset libera. Quinto, Multi gentiles habuerunt virtutem patientiae &c. Similiter multi pro bono sanitaris patitur incisiones &c. ergo. nec valet solutio Thomae in responsione argumentorum dicentis, quod bonum politicae virtutis commensuratum est naturae humanae: bonum autem gratiae est super naturale. Et similiter propter sanitatem pati, procedit ex amore naturali, patientia vero ex amore supernaturali. Cōmenturatio, inquit, boni amari ad naturam est omnino impertinens ad hoc, quod propter ipsum sine equanimiter mala toleranda, immo propria ratio huius tolerandi est amor huius boni: sed ad mortem sufficit cum libertate voluntatis iudicium rationis aequanimium cum auxilio Dei, sine charitate tamen. Contra. Quia sequeretur quod nullus in peccato mortali existens possit pati pro Christo: hoc est falsum, ut patet de haereticis, qui arbitrantur obsequium vel praestare Christo ergo. Nec valet, inquit, dicere quod scilicet veritatem non patiuntur pro Christo, quia sufficit, quod credant se pati pro Christo.

¶ Ad septimum dubium de gl. dicit Gregorius. dicit, qd casus incompositibilia continent. Nam impossibile est habere patientiam perfecte, & carere reliquis virtutibus. cum quia virtutes sunt connexae: cum quia charitas semper coniungitur patientiae, ut infra patet. Admissa tamen conditionali s. Si patientia esset sine illa alia virtute, responderet negando, qd patiens recte ageret in materia iustitiae, nisi forte per accidens. Sermo autem doctrinalis debet esse de his, quae per se inveniunt. & ad probationem, quia si non recte ager, hoc erit ex amore, vel odio. vel aliqua passione, in qua interuenit aliquid non iustitiae, dicit qd ex nulla passione, sed ex sola electione mali, iniustus facit, ut iniustus facit delectans de iniustitia, & non pp aliud, ut patet ex 4. & 5. Eth.

¶ Ad illud vero quod subdit de excellentia patientiae, dicit qd iniustitia est totum multo excellentius ad omnes virtutes se habet: propter quia legalis iniustitia ad commune bonum omnes habet virtutes, omnis est virtus, omnes parit, omnibus imperat.

¶ Super Quaestione 136. Articulum tertium.

¶ Nar. 3. eiusdem q. dubia occurrunt multa ex Martino ubi supra q. 3. Primum circa illam probationem litterae, Illud bonum pp quod aliquis vult malum, est magis volitum & amatum, quam illud bonum cuius privatio ingerit dolorem, quae patienter toleramus. Contra: Patientia est respectu malorum simpliciter inevitabilium, non pp aliquid aliud volitum, sed quia deest aequanimiter tolerare. non ergo patientia semper est propter bonum magis amatum. Et confirmatur, quia huius generis fuit patientia ipsius Iob. Et nescio, inquit, quomodo hoc patientiae genus a Beato Thoma praetermissum est.

¶ Ad idem praetermissum ad auctoritatem Augustini in littera, quae est fundamentum dictae propositionis, & dicit quod duplex est patientia, quaedam spontanea, & quod aequanimiter, & quod ad tolerationem: ita quod in possessione nostra est non tolerare mala, & perdere bonum, pro quo toleramus: & de tali loquitur Augustinus. ut insinuat per ly, Sponte suscipere quod cruciat. Quaedam vero est spontanea quidem quod aequanimiter, sed non quod ad tolerationem: quia vult nolle oportet illa mala pati & haec fuit in Iob. & de hac non loquitur Augustinus.

¶ Secundum dubium est circa illud, Quod patientia est quod est virtus, non potest haberi sine charitate, & gratia gratuita faciente. Contra hoc arguit multipliciter. Primum, Aliquis actus patientiae potest esse bonus moraliter, & non meritorius vite aeternae.

bonum, quod est vere patiente esse, praeter auxilium gratiae. ¶ 2 Prax. Aliqui non existentes in statu gratiae magis abhorrent mala vitiorum, quam corporalia mala. Vnde quidam gentilium, leguntur multa mala tolerasse. ne patriam proderent, aut aliquid aliud inhonestum committerent: sed hoc est vere patiente esse. ergo ut qd patientia possit haberi absque auxilio gratiae. ¶ 3 Prax. Manifeste apparet, qd aliqui pp sanitatem corporis recuperanda gratia quaedam, & amara patiuntur: salus autem animae non est minus appetibilis qd sanitas corporis ergo pari ratione patientia animae potest aliquis multa mala sustinere, qd est vere patientem esse absque auxilio gratiae.

¶ 3 Prax. Manifeste apparet, qd aliqui pp sanitatem corporis recuperanda gratia quaedam, & amara patiuntur: salus autem animae non est minus appetibilis qd sanitas corporis ergo pari ratione patientia animae potest aliquis multa mala sustinere, qd est vere patientem esse absque auxilio gratiae.

¶ Tertium dubium est contra rationem S. Th. in littera, Nullus eligit pati tristitiam propter se, sed eam horret in se, sed solum propter finem magis amatum &c. Ad hanc, inquit, rationem, loquendo de patientia spontanea solum quod ad aequanimiter em, respondeo distinguendo de fine, vel increato, & sic hoc est dubium, de quo alibi: vel creato, & tunc vel alio ab opere honesto, & sic nego vel quomodo libet, & sic concedo quod ille finis, pura, honestas, est magis amatus: sed quia non est finis extrinsecus operi patientiae, ideo nihil ad propositum.

¶ Quartum dubium est contra rationem Thomae in littera. s. qd aliquis praefert bonum gratiae omnibus naturalibus bonis, ex quorum amissione potest dolor causari, pertinet ad charitatem, hoc autem spectat ad patientiam. ergo. Ad hanc, inquit, rationem nego maiorem, & mino em. Dico enim quod habens fidem informem cum auxilio Dei & libertate voluntatis, potest praefere Deum omnibus bonis naturalibus & multo magis si habeat charitatem acquisitam, ad quam spectat diligere Deum super omnia. Minor quoque negata est, quia patiens pro Christo &c. non semper patitur privationem omnium bonorum naturalium: & ideo non potest concludi vniuersaliter, quod omnis patiens praefert Deum omnibus bonis naturalibus. Et confirmatur: quia sicut reperitur iustus in vno gradu & non in alio, ita & patiens, & reperti sunt multi, qui patienter sustinerunt carceres &c. sed non mortem. Quare &c.

¶ Ad primum dubium dicit primo finem veritatem, qd patientia semper patitur pp bonum extrinsecum magis amatum, quia pp amorem Dei, ut in hoc patet art. Iob siquidem, & quilibet patienter ferens inevitabilia propter celestem patriam, habet actum virtutis inevitabilis propter celestem patriam, de necessitate virtutem, aequanimiter & libenter sustinere aduersa, ut Dei voluntas impleatur. Vnde Iob dixit, Sicut Dominus placuit ita factum est: fit nomen Domini benedictum. Dicit secundo, qd si est patientia ponetur virtus acquisita, ad huc saluaretur qd patientis pp bonum magis amatum vult pati: quoniam aliud est dicere pp bonum magis amatum, & aliud pp bonum extrinsecum magis amatum.

¶ Ad primum dubium dicit primo finem veritatem, qd patientia semper patitur pp bonum extrinsecum magis amatum, quia pp amorem Dei, ut in hoc patet art. Iob siquidem, & quilibet patienter ferens inevitabilia propter celestem patriam, habet actum virtutis inevitabilis propter celestem patriam, de necessitate virtutem, aequanimiter & libenter sustinere aduersa, ut Dei voluntas impleatur. Vnde Iob dixit, Sicut Dominus placuit ita factum est: fit nomen Domini benedictum. Dicit secundo, qd si est patientia ponetur virtus acquisita, ad huc saluaretur qd patientis pp bonum magis amatum vult pati: quoniam aliud est dicere pp bonum magis amatum, & aliud pp bonum extrinsecum magis amatum.

¶ Ad primum dubium dicit primo finem veritatem, qd patientia semper patitur pp bonum extrinsecum magis amatum, quia pp amorem Dei, ut in hoc patet art. Iob siquidem, & quilibet patienter ferens inevitabilia propter celestem patriam, habet actum virtutis inevitabilis propter celestem patriam, de necessitate virtutem, aequanimiter & libenter sustinere aduersa, ut Dei voluntas impleatur. Vnde Iob dixit, Sicut Dominus placuit ita factum est: fit nomen Domini benedictum. Dicit secundo, qd si est patientia ponetur virtus acquisita, ad huc saluaretur qd patientis pp bonum magis amatum vult pati: quoniam aliud est dicere pp bonum magis amatum, & aliud pp bonum extrinsecum magis amatum.

¶ Ad primum dubium dicit primo finem veritatem, qd patientia semper patitur pp bonum extrinsecum magis amatum, quia pp amorem Dei, ut in hoc patet art. Iob siquidem, & quilibet patienter ferens inevitabilia propter celestem patriam, habet actum virtutis inevitabilis propter celestem patriam, de necessitate virtutem, aequanimiter & libenter sustinere aduersa, ut Dei voluntas impleatur. Vnde Iob dixit, Sicut Dominus placuit ita factum est: fit nomen Domini benedictum. Dicit secundo, qd si est patientia ponetur virtus acquisita, ad huc saluaretur qd patientis pp bonum magis amatum vult pati: quoniam aliud est dicere pp bonum magis amatum, & aliud pp bonum extrinsecum magis amatum.

¶ Ad primum dubium dicit primo finem veritatem, qd patientia semper patitur pp bonum extrinsecum magis amatum, quia pp amorem Dei, ut in hoc patet art. Iob siquidem, & quilibet patienter ferens inevitabilia propter celestem patriam, habet actum virtutis inevitabilis propter celestem patriam, de necessitate virtutem, aequanimiter & libenter sustinere aduersa, ut Dei voluntas impleatur. Vnde Iob dixit, Sicut Dominus placuit ita factum est: fit nomen Domini benedictum. Dicit secundo, qd si est patientia ponetur virtus acquisita, ad huc saluaretur qd patientis pp bonum magis amatum vult pati: quoniam aliud est dicere pp bonum magis amatum, & aliud pp bonum extrinsecum magis amatum.

Secunda Secundae S. Thomae. SS 4 gis

fortitudini. Qualis est ordo habituum, talis est ordo actuum. Vbi ergo actus nullum habent ordinem inter se, nec habitus sed actus patientiae spontaneae tantum quo ad aequanimitatem, non habet ordinem ad quemcumque actum fortitudinis ergo. Et eodem modo arguitur de actu patientiae circa quemcumque mala, scilicet periculo mortis. Secundo,

arguitur ex dictis ipsius Thomae, quia secundum ipsum in responsione ad primum huius articuli, Fortitudo est circa periculum mortis tamen, patientia vero circa quodlibet mala, ergo fortitudo est adiuncta patientiae, & non e contra. Tertio arguitur ad idem ex dictis Thomae in responsione ad secundum istius articuli, scilicet Fortitudo est principaliter circa amorem futurorum, patientia principaliter est circa presentium tristitias, ergo fortitudo est adiuncta patientiae, & tenet sequela, quia plus est sustinere presentia, quam futura eadem mala timere.

Præterea, Sicut ne patientia mala est principalior, & difficilius actus, quod non fugere propter futura, & ille ordinatur in illum. Nam non multum rodesse non fugere futura, nisi subsequereur laudabilis tolerantia presentium, ergo magis patientia fortitudo, quod contra, subordinaur secundum hæc in hac soluta dicta. Sic dicitur, quod patientia quasi ad tolerantiam malorum mortis, non est virtus adiuncta fortitudini, sed in quantum tolerat alia, ut ipse Thomas in responsione ad tertium huius articuli innuit.

Contra. Ex hac inquit, in primis responsione confirmatur unum assumptum, scilicet, quod patientia est tam circa periculum mortis, quam etiam circa alia mala. Deinde ista solutio continet duo, quae videtur falsa. Primum est, quod patientia, ut est circa periculum mortis, est pars interealis fortitudinis. Secundum est, quod patientia, ut est circa alia mala a malo mortis, est virtus adiuncta virtuti fortitudinis, ut secundaria principalis.

Contra primum arguitur, Patientia, quae est circa mortis periculum, est secundum doctrinam eius fortitudo, ergo non est pars integrale fortitudinis. Antecedens probatur. Patientis martyrum vique ad mortem pro Christo, secundum istum doctorem, est patientis, & fortis actus quo tolerat malum mortis. Aut ergo si actus non est distinctus, nec habitus. Aut uno actu est fortis, & alio patientis, & tunc queritur, qui sint illi. Non enim sunt ibi due voluntates mortis, neque duo alij actus. Neque potes dicere, quod non fugere est actus fortitudinis; & laudabiliter se habere in tolerando, est actus patientiae; & laudabiliter quod aggredi, & percurrere laudabiliter in periculis mortis non esset actus fortitudinis, quod est contra eundem doctorem dicentem in responsione ad secundum. Actus fortitudinis non solum consistit in hoc, quod aliquis in bono persistit contra timores futurorum periculorum, sed etiam ut non deficiat propter presentium tristitias.

A Præterea, Laudabiliter se habere in malis presentibus, est actus patientiae: non deficiere autem propter presentium tristitiam, est actus fortitudinis secundum istam responsionem, & iste secundus coincidit cum primo, ergo patientia est fortitudo. Contra secundum autem Fallum, militat, inquit, rationes quatuor primò allatae, quod patientia non est adiuncta magnanimitati, quas omitto, quia ut nullius ad propositum valoris videtur.

Præterea, inquit, Ego non video quomodo hæc patientia sit distincta a magnanimitate. Nam secundum Tullium in primo de officio Magnus animus sicut fortis cernitur in gerendo res magnas, plenamque laborum, & periculorum. Tunc sic, Eadem sunt pericula circa, quae versatur magnanimitas & patientia ista: ergo. Neque potest dici, quod magnanimitas firmat animum in maximis bonis sperandis, patientia vero in malis tolerandis, quia cum bona de se alliciant ad se, non est opus virtute firmante ad se nisi propter mala & pericula, quae contingunt in prosecutione eorum, eiusdem igitur virtutis est firmare animum in bonis ad ipsas, & firmare ipsum contra mala, & pericula occurrentia in eorum adeptione.

Ad hoc dubium respondendo dicitur, negando primi argumenti minoré: quia inter actum fortitudinis, & patientiae est ordo ex parte materiae. Nam materia fortitudinis sunt maxima mala, scilicet mortis; materia vero patientiae sunt minora mala. Constat autem inter maiora, & minora mala poenae, de quibus est sermo, esse ordinem aliquem. Patientia igitur adiungitur fortitudini quasi circa secundariam in malis materiam existentem.

Ad secundum ex dictis authoris dicitur, quod hic æquiuocatio accidit de patientia. Nam patientia, ut est circa omnia aduersa, non est unum quid, sed est vox significans virtutem patientiam ad mala alia a mortis periculis, & ad patientiam modum virtutis, seu partem integram fortitudinis, quae est circa mala spectantia ad mortis pericula. Vnde aut author in responsione ad primum vius est nomine patientiae, ut communiter significat utramque patientiam, quia in responsione ad tertium erat ibidem hoc explanaturus, ut explanauit. Aut per ly, quæcumque mala, subintellexit alia dictis, scilicet periculis mortis. Et sic accepit patientiam proprie pro virtute patientiae, ut in responsione ad tertium explanauit. Et sic nisi contra auctorem, quouis modo dicitur, sequitur.

Ad tertium ex dictis authoris in responsione ad secundum dicitur, quod si interpretanda sunt dicta verba de patientia virtute, patet quod nulla est difficultas in comparatione, quia talis patientia non est circa presentia mala, scilicet pericula mortis. Plus enim est sustinere contra timores maximorum malorum, quam sustinere minora mala. Si vero exponatur de patientia parte integrali fortitudinis, tunc dicendum est, quod fortitudo habet pro actu suo principali immobiliter sistere, & contra timores, & co-

Ad hoc dubium respondendo dicitur, negando primi argumenti minoré: quia inter actum fortitudinis, & patientiae est ordo ex parte materiae. Nam materia fortitudinis sunt maxima mala, scilicet mortis; materia vero patientiae sunt minora mala. Constat autem inter maiora, & minora mala poenae, de quibus est sermo, esse ordinem aliquem. Patientia igitur adiungitur fortitudini quasi circa secundariam in malis materiam existentem.

E Ad hoc dubium respondendo dicitur, negando primi argumenti minoré: quia inter actum fortitudinis, & patientiae est ordo ex parte materiae. Nam materia fortitudinis sunt maxima mala, scilicet mortis; materia vero patientiae sunt minora mala. Constat autem inter maiora, & minora mala poenae, de quibus est sermo, esse ordinem aliquem. Patientia igitur adiungitur fortitudini quasi circa secundariam in malis materiam existentem.

fito de spe maiorum. Quod demum dicitur, quod eadem est virtus boni & mali oppositi, gratis non conceditur. Sed hoc obliante, superius ostensum est rationabiliter poni patientiam virtutem gratiam respectu maiorum in ordine ad pariam eque...

Circa relictū dicitur. An patientia distinguitur in formā, & informem, dicitur quod est, quod cum virtus, immo, & habitus quilibet, eorum patitur ex hoc ipso, quod rō formalis seu obiecti, seu mater, est eadem, & eadem quod rō formalis saluatur in eo, ut patet de scientia, que perditio medio de perditur, & quodam modo applicati habent patientia est & si videtur in habitibus, ut usus, fides, tandum in aliquo est, quando quis credit omnia reuelata a Deo Ecclesie Christiane, ita q. statim, quod quis aliquid pertinaciter excederet, quāvis cum que oppositi dēterminauerit Ecclesia, habitū inuisitū fidei statim perdit: quo circa ad videndum...

Ad illud dicendum, quod illud quod est longinquū loco, quāuis sit remotū a nobis, nō tñ est simpliciter remotū a natura rerū, sicut id, quod est longinquū tempore, & ideo nō est similis ratio. Et pterea, quod est longinquū loco, non affert difficultatē, nisi ratione temporis: quia quod est longinquū loco a nobis, tardius tempore ad nos potest peruenire. Ad utrum. Concedimus. Tamē consideranda est rō illius differentie, quam gō. assignat, quia in his, qui ex infirmitate peccat, hoc solū videtur importabile, quod diu perseverant in malo: & ideo dicitur, quod ex longanimitate supportantur. Sed hoc ipsum, quod aliquis ex superbia peccat, importabile videtur: & ideo per patientiam...

Ad hoc dicitur, quod author loquitur in hoc articulo de patientia communitate, hoc est, ut comprehendat patientiam specialem virtutem, & patientiam partem fortitudinis infusā. Sic enim accepta patientia, ad omnia aduersa se extendit pro futuris partibus bono toleranda. Nec obstat, quod dicitur, Patientia est quod est virtus, quia per hoc non solum intelligitur, quod sit simpliciter virtus, sed quod attingat ad perfectionem virtutis simpliciter: patet siquidem hanc sicut quo ad propositū. Et hoc sicut inuenitur in patientia parte integrali fortitudinis infusā, & ad id quod vniuersaliter patientia fortitudinis, vel quasi pars integra...

is, vel ut pars potentialis, quia æquanimis tristitia secundario concurre ad immobiliter persistendū in arduis, ad quā dicitur tendit fortitudo: quā tristitia est circa mala non veardua, sed absolute, cum sit passio recuperabilis, & ad seruendum fortitudinis assumatur. Et propterea dicitur, quod excederet fortitudinem quo ad numerum maiorū, excederet tñ a fortitudine quo ad excellentiā & difficultatē obiecti, quā est circa maximā mala sub ratione ardui. Patientia autē, ut sape dictum est, verlatur circa mala absolute, non veardua, quia est in concupiscibili...

tiam dicitur sustineri illi, qui ex superbia peccant.

QVAESTIO CXXXVII. De perseverantia, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de perseverantia, & virtutibus oppositis.

CIRCA perseverantiam autem queruntur quatuor.

Primo, Vtrum perseverantia sit virtus.

Secundo, Vtrum sit pars fortitudinis.

Tertio, Quomodo se habet ad constantiam.

Quarto, Vtrum indigeat auxilio gratiæ.

ARTICVLVS PRIMVS. Vtrum perseverantia sit virtus.

AD PRIMUM sic proceditur. Vbi, quod perseverantia non sit virtus, quia ut Philosophus dicit in 7. Ethic. continentia est potior quam perseverantia: sed continentia non est virtus, ut dicitur in 4. Ethic. Ergo perseverantia non est virtus.

2. Præterea, Virtus est quæ recte vituitur, sicut Augustinus in libro de libero arbitrio. Sed sicut ipse dicit in libro de perseverantia, nullus potest dici perseverantia habere quoad diu viuere, nisi perseveret usque ad mortem: ergo perseverantia non est virtus.

3. Præterea, immobiliter persistere in opere virtutis requiritur ad omnem virtutem, ut patet in 2. Ethic. sed hoc pertinet ad rationem perseverantia: dicit enim Tullius in sua Rhetorica, quod perseverantia est in ratione bene considerata...

Sed ex circumstantiis loci, modi agendi, finis, personæ, in omni virtute est specialis ratio difficultatis boni. Nam difficilior est continere irā cū pauperibus est homo in publico, quā in privato: & cum a seruo, quā si a domino, vel fecerit. Et sicut lites difficilis est exercere iustitiam contra potentem, quā contra pauperē, & pro tempore quo egēs alicuius auxilio, quā pro tempore, quo nō egēs illo. Secundo, sicut specialis difficultas est diuturnitate & repetitio operis, ita ex frequenti repetitione operis, ut patet in te immo quoad eam, & in quodāna persolitione officij diuini, & præsertim in choro. Et tamen Beatus Thomas non ponit aliquam specialem virtutem propter difficultatem ex frequenti repetitione operis: ergo...

Secundū dubium est circa conclusionem principalem. Perseverantia est specialis virtus. Contra, inquit, Perseverantia nō est aliud quā virtus perseverans, accipiendū virtutem cōter ad actum, & ad habitum. Probatur, tum quia iustitia, & sic de aliis, inclinat ad eliciendum & exequendum, & continuandum, tandū, quādiu testā ratio dicit. Non ergo est necessaria alia virtus propter diuturnitatem. Antecedens probatur ex Aristotele. Ethic. ponente conditiones virtutes ex parte operantis, scilicet quod operetur sciens, & el gens, & propter hoc similiter, & immobiliter,

Super. Questionis. 137. Artic. 1.

In ar. 1. q. 137. dubia duo occurrunt circa corpus articuli ex Martino in q. 4. de perseverantia in eodem tractatu. Primum est circa rationem, quæ in littera asseritur, ubi occurrit specialis ratio difficultatis, & boni, ibi est specialis virtus: sed in omni opere virtutis occurrit specialis rō difficultatis. & boni ex ipsa diuturnitate temporis. Nam hoc ipsi, quod est diu insistere alicui difficultati, specialem difficultatē habet: & ideo persistere diu in aliquo bono vique ad consumationem, spectat ad specialem virtutē. Arguit siquidem contra hanc rationem dupliciter. Primo, quia sequitur, quod sicut quilibet circumstantiam, quæ potest asserre difficultatem in opere, ponenda esset vna specialis virtus, ut ponitur perseverantia. Probatur sequela, sub maiore S. Tho. subsumendo, Sed ex circumstantiis...

Intra art. 2. cor. & ad 1. & ad 2. q. 138. ar. 1. cor. & 3. di. 3. q. 1. ad 4. & 4. ad 1. Li. 7. cap. 7. circa med. tom. 5. Lib. 5. circ. fin. to. 5. Li. 2. de lib. arb. cap. 19. to. 1. Aug. lib. de bono perseverantia, ca. 1. 0. 7. Lib. 2. cap. 4. tom. 5. Lib. 2. de inuentione in sol. ante si non lib. 1.